

Sygn. akt III KZ 43/22

POSTANOWIENIE

Dnia 26 października 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Antoni Bojańczyk

w sprawie **D. J.**,
skazanego z art. 280 § 1 k.k.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu
w dniu 26 października 2022 r.,
zażalenia obrońcy
na zarządzenie zastępcy Przewodniczącego IV Wydziału Karnego Odwoławczego
Sądu Okręgowego w Szczecinie
z dnia 18 lipca 2022 r.,
o odmowie przyjęcia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku
Sądu Okręgowego w Szczecinie
z dnia 11 lipca 2022 r., sygn. akt IV Ka 1723/20
na podstawie art. 437 § 1 i 2 zd. pierwsze k.p.k.

p o s t a n o w i ł

uchylić zaskarżone zarządzenie i sprawę przekazać Sądowi Okręgowemu w
Szczecinie do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE

Zastępca Przewodniczącego IV Wydziału Karnego Odwoławczego Sądu
Okręgowego w Szczecinie, zarządzeniem z dnia 18 lipca 2022 r., na podstawie art.
422 § 3 k.p.k. w zw. z art. 457 § 2 k.p.k. odmówił przyjęcia wniosku o sporządzenie
i doręczenie uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 11 lipca

2022 r., sygn. akt IV Ka 1723/20, złożonego przez aplikanta adwokackiego D. G., upoważnionego do zastępowania adwokata Ł. W. – obrońcy skazanego D. J., jako złożonego przez osobę nieuprawnioną.

W uzasadnieniu zarządzenia wskazano, że z treści upoważnienia udzielonego aplikantowi adwokackiemu wynika, że aplikant został upoważniony do zastępowania adwokata (obrońcy) w przedmiotowej sprawie z prawem do podpisywania pism, w tym do podpisania pisma z dnia 15 lipca 2022 r., jednak – wbrew art. 77 ust. 5 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze – bez wymienienia rodzaju pisma, do podpisania którego aplikant został upoważniony. Powołując się na pogląd judykatury wyrażony m.in. w postanowieniu Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 6 września 2016 r., II AKz 384/16 zaznaczono, że samo ogólne wskazanie w upoważnieniu, że aplikant może podpisać pismo z dnia 15 lipca 2022 r., bez wymienienia pisma, które może podpisać aplikant w danej sprawie, nie czyni zadość wymaganiom określonym w ww. przepisie.

Na powyższe zarządzenie zażalenie wniósł obrońca skazanego. Zaskarżył je w całości i zarzucił naruszenie norm przepisów postępowania, tj. art. 7 k.p.k. w zw. z art. 92 k.p.k. poprzez dokonanie dowolnej nie zaś swobodnej oceny dowodów polegającej na:

1. pominięciu przy wydawaniu zarządzenia faktu, iż dnia 15 lipca 2022 r. obrońca D. J. - zastępowany przez apl. adw. D. G. - wywiódł do sądu odwoławczego tylko jedno pismo, w dodatku po zakończeniu postępowania – właśnie rzeczony wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku, a dodatkowo zakwestionowane upoważnienie do zastępowania stanowiło jedyny załącznik właśnie do tegoż pisma obrońcy, a treść upoważnienia do zastępowania w zakresie podpisania pisma obejmowała właśnie pismo z dnia 15 lipca 2022 r.,
2. bezpodstawnym odniesieniu zaistniałego w sprawie stanu faktycznego do tego, jaki miał miejsce w sprawie rozpoznanej przez Sąd Apelacyjny w Szczecinie pod sygn. akt II AKz 384/16,
ewentualnie oraz dodatkowo
3. pominięciu przy wydawaniu zarządzenia funkcjonującego w judykaturze poglądu wyrażonego w uzasadnieniu postanowienia Sądu Najwyższego z

dnia 30 września 2020 r., V CZ 47/20, zgodnie z którym należało uznać, że obrońca główny - adw. Ł. W. - w sposób dorozumiany zatwierdził sporną czynność apl. adw. D. G., co wynikało wprost z postawy obrońcy głównego,

- wskutek czego niesłusznie uznano, iż przy składaniu wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku sądu odwoławczego z dnia 11 lipca 2022 r. apl. adw. D. G. nie był osobą należycie umocowaną do jego wywiedzenia, a więc niewątpliwie okoliczności te miały zasadniczy wpływ na treść zaskarżonego zarządzenia.

W konkluzji wniósł o uchylenie zaskarżonego zarządzenia w całości, a tym samym o przyjęcie spornego wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku i podjęcie dalszych kroków w sprawie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie wniesione przez obrońcę skazanego D. J. okazało się zasadne i zasługiwało na uwzględnienie. Rację ma bowiem jego autor, że do wydania zaskarżonego zarządzenia Zastępcy Przewodniczącego IV Wydziału Karnego Odwoławczego Sądu Okręgowego w Szczecinie doszło w wyniku naruszenia wskazanych w środku odwoławczym przepisów, które to naruszenie mogło mieć wpływ na treść rozstrzygnięcia. Należy jednak od razu w tym miejscu wskazać na to, że uchybienia wskazane w zażaleniu (naruszenie przepisów prawa procesowego) były w znacznej mierze konsekwencją oparcia zaskarżonej decyzji na określonej, błędnej wykładni przepisu ustawy ustrojowej adwokatury.

Zgodnie z art. 77 ust. 5 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (j.t.: Dz.U. z 2022 r., poz. 1184 ze zm., dalej cyt. jako – Prawo o adwokaturze) cyt.: „aplikant adwokacki może sporządzać i podpisywać pisma procesowe związane z występowaniem adwokata przed sądami, organami ścigania i organami państwowymi, samorządowymi i innymi instytucjami – z wyraźnego upoważnienia adwokata”.

Racji umożliwienia aplikantom adwokackim dokonywania określonych czynności (sporządzania i podpisywania pism procesowych) należy upatrywać w dążeniu ustawodawcy do stworzenia możliwości ograniczonego działania aplikantów adwokackich w postępowaniach, m. in. sądowych, co ma donosić walor szkoleniowy i pozwala aplikantom nabywać umiejętności zawodowe w toku

praktycznego wykonywania powierzonych im przez adwokatów czynności procesowych. Nie traci jednocześnie ustawodawca z pola widzenia tego, że szkolenie kadr adwokackich nie powinno się odbywać z uszczerbkiem dla interesów procesowych stron. Niezbędne jest więc zadbanie o należyte respektowanie potrzeby zapewnienia ochrony interesów stron reprezentowanych przez fachowych pełnomocników procesowych. Funkcją zastrzeżenia, o którym mowa w art. 77 ust. 5 Prawa o adwokaturze (tj. wskazania, że czynności mogą być przedsięwzięte przez aplikanta tylko na podstawie wyraźnego upoważnienia adwokata do sporządzenia pisma procesowego przez aplikanta adwokackiego) jest właśnie zapewnienie rękojmi należytej reprezentacji procesowej przez podmiot dopiero przygotowujący się do wykonywania zawodu (aplikanta adwokackiego). Wymaga to ścisłego nadzoru i kontroli adwokata nad charakterem pism procesowych samodzielnie sporządzanych i podpisywanych przez aplikanta adwokackiego.

Wprowadzenie wymogu „wyraźnego upoważnienia” nie jest jednak tożsame z koniecznością oznaczenia pisma czy wskazania jego rodzaju (typu), o ile tylko na podstawie treści upoważnienia możliwe jest skonkretyzowanie i precyzyjne ustalenie charakteru danego pisma procesowego, do którego sporządzenia aplikant został umocowany przez adwokata. Ustawa nie wymaga bowiem, by pismo, do którego złożenia (sporządzenia, podpisania) w toku postępowania adwokat działający w charakterze obrońcy w procesie karnym upoważnia aplikanta zawierało oznaczenie charakteru czynności, do której przedsięwzięcia został upoważniony aplikant adwokacki. Nie negując oczywiście tego, że zawarcie w upoważnieniu wystawionym przez adwokata dla aplikanta adwokackiego oznaczenia rodzaju pisma procesowego i wskazanie konkretnej czynności procesowej (charakter pisma procesowego), do której adwokat upoważnia aplikanta niewątpliwie sprzyja należytemu zdekodowaniu zakresu udzielonego przez adwokata upoważnienia do działania, trzeba podkreślić, że brak jest dostatecznych racji do dokonywania interpretacji wymogu „wyraźnego upoważnienia adwokata”, który wynika z art. 77 ust. 5 Prawa o adwokaturze w ten sposób, że obejmuje on także dodatkowe warunki wprost niewyartykułowane przez ustawodawcę w treści przepisu. Tak właśnie postąpiono w zaskarżonym zarządzeniu, w którym — wbrew

literalnemu brzmieniu art. 77 ust. 5 Prawa o adwokaturze — przyjęto, że warunkiem skuteczności upoważnienia jest dodatkowo oznaczenie przez adwokata rodzaju pisma, które w związku z występowaniem adwokata przed sądami może sporządzić i podpisać aplikant. Akcentując potrzebę udzielenia przez adwokata aplikantowi adwokackiemu wyraźnego upoważnienia do sporządzania i podpisywania przez aplikanta niektórych pism procesowych związanych z zadaniami procesowymi adwokata, ustawa ustrojowa adwokatury nie wprowadza bowiem obowiązku zawarcia w upoważnieniu określonych elementów formalnych. A tak właśnie należy postrzegać sformułowany w zaskarżonym zarządzeniu wymóg, by w upoważnieniu został określony rodzaj pisma (cyt.: „w upoważnieniu należy wymienić rodzaj pisma, do którego podpisania aplikant zostaje upoważniony”, uzasadnienie zaskarżonego postanowienia). Powołanie się w pisemnych motywach zaskarżonego rozstrzygnięcia na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 6 września 2016 r., sygn. II AKz 384/16, SIP «Lex» nr 2139160 jest nietrafne: wszak w konfiguracji procesowej, na tle której doszło do wydania przywołanego postanowienia Sądu Apelacyjnego upoważnienie wydane przez adwokata opiewało cyt.: „zastępowanie adwokata w sprawie (...) dot. T. P. na wszystkich etapach postępowania”, wskazano przy tym jednocześnie, iż upoważnienie obejmuje również umocowanie do sporządzania i podpisywania pism procesowych „w powyższej sprawie”. Rację miał więc Sąd Apelacyjny w Szczecinie, że tak ujęte upoważnienie nie odpowiadało wymogowi wyraźnego upoważnienia aplikanta adwokackiego przez adwokata do sporządzenia i podpisania pisma procesowego związanego z występowaniem adwokata przed sądami. Chodzi bowiem tylko o to, żeby upoważnienie udzielone przez adwokata w trybie art. 77 ust. 5 Prawa o adwokaturze nie stanowiło dla aplikanta swoistej procesowej *carte blanche* do sporządzania wszystkich pism procesowych w toku całego postępowania (a tak było w stanie faktycznym sprawy sygn. II AKz 384/16), co byłoby w sposób oczywisty sprzeczne z obowiązkiem skrupulatnego sprawowania przez adwokata pieczy nad wykonywaniem zastępstwa procesowego przez aplikanta adwokackiego w drodze „punktowego” udzielania umocowania do sporządzania i podpisywania pism procesowych w toku postępowania.

Przy wykładni przepisu art. 77 ust. 5 Prawa o adwokaturze („...z wyraźnego upoważnienia adwokata”), nie należy podpadać w zbytni formalizm i dopowiadać do treści przepisu warunków, których wprost nie zapisano w jego treści. Brak jest jakichkolwiek dobrych racji przemawiających za tym, by kwestionować upoważnienie złożone na podstawie przepisu art. 77 ust. 5 Prawa o adwokaturze, jeśli — mimo niewymienienia w jego treści rodzaju (nazwy) czynności procesowej (mniej więcej odpowiadającego wymogom wskazanym w art. 119 § 1 pkt 3 *in principio* k.p.k.) — na podstawie innych okoliczności sprawy nie istnieją jakiegokolwiek wątpliwości co do charakteru konkretnego pisma procesowego, do którego sporządzenia i podpisania został upoważniony aplikant adwokacki.

Od niepowtarzalnych okoliczności danego układu procesowego będzie zależała *in casu* ocena, czy pomieszczenie w treści upoważnienia wystawianego w oparciu o art. 77 ust. 5 Prawa o adwokaturze oznaczenia rodzaju pisma procesowego jest warunkiem nieodzownym dla uznania, że adwokat w sposób „wyraźny” upoważnił aplikanta do przedsięwzięcia określonej czynności procesowej. W indywidualnych okolicznościach danej sprawy pominięcie oznaczenia czynności procesowej (polegającej na sporządzeniu i podpisaniu w imieniu adwokata pisma procesowego), do której przedsięwzięcia jest upoważniony aplikant adwokacki wcale bowiem nie musi być tożsame z ustaleniem, że brak jest upoważnienia, o którym mowa w powołanym przepisie Prawa o adwokaturze i — w konsekwencji — uznania, że brak umocowania do działania aplikanta adwokackiego w rozumieniu przepisu art. 77 ust. 5 Prawa o adwokaturze. Będzie tak w szczególności wówczas, jeśli z danych zawartych w upoważnieniu interpretowanych w świetle innych zaszczości procesowych sprawy (np. etapu postępowania, dopuszczalnych na tym etapie postępowania czynności procesowych) brak oznaczenia charakteru pisma procesowego nie wywołuje żadnych wątpliwości co do zakresu udzielonego aplikantowi upoważnienia.

Z taką sytuacją mamy do czynienia w niniejszej sprawie. Otóż nie przecząc temu, że upoważnienie udzielone przez adw. Ł. W. do sporządzenia pisma procesowego nie zawiera o z n a c z e n i a rodzaju tego pisma, to jednak całościowa ocena — niezbyt skomplikowanej — konfiguracji procesowej niniejszej sprawy, tj.

tę, że: złożenie wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 11 lipca 2022 r., sygn. IV Ka 1723/20, na piśmie przez aplikanta adwokackiego nastąpiło po wydaniu wyroku przez sąd odwoławczy; w zasadzie jedyną czynnością procesową możliwą do przedsięwzięcia na tym etapie postępowania było złożenie wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku (w każdym razie w uzasadnieniu zaskarżonego zarządzenia nie wskazuje się, iżby istniały w tym zakresie jakiejkolwiek wątpliwości odnoszące się do przedsięwziętej przez aplikanta adwokackiego czynności procesowej, tj. nie podnosi się, że upoważnienie dla apl. adw. D. G. mogło dotyczyć jakiegokolwiek innej, możliwej do przedsięwzięcia czynności procesowej poza złożeniem wniosku o sporządzenie na piśmie uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 11 lipca 2022 r.), że — wreszcie — jedynym pismem złożonym przez aplikanta adwokackiego w dniu 15 lipca 2022 r. był wniosek o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 11 lipca 2022 r., i że data złożenia wniosku koresponduje ściśle z datą pisma, do którego sporządzenia i podpisania (bez jego oznaczenia) został upoważniony apl. adw. D. G. nie sposób przyjąć, że chodzić mogło o jakiekolwiek inne pismo procesowe niż wniosek o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie sygn. IV Ka 1723/20. Nie istnieją więc podstawy do uznania, że udzielone aplikantowi adwokackiemu upoważnienie do sporządzenia i podpisania pisma procesowego wyroku nie czyniło zadość wymogowi określonemu przez art. 77 ust. 5 Prawa o adwokaturze i nie miało wyraźnego charakteru.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy uchylił zaskarżone zarządzenie i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania, bowiem wadliwa wykładnia art. 77 ust. 5 Prawa o adwokaturze skutkowałą pominięciem wyżej wskazanych okoliczności faktycznych, co doprowadziło do przedwczesnego przyjęcia, że upoważnienie wystawione przez adw. Ł. W. dla apl. adw. D. G. nie pozwalało na ustalenie, do jakiej czynności procesowej (pisma procesowego) się ono odnosi. Przy ponownym rozpoznaniu sprawy konieczne będzie uwzględnienie nie tylko zaprezentowanej powyżej argumentacji odnoszącej się do interpretacji przepisu art. 77 ust. 5 Prawa o adwokaturze, ale — także — należyte uwzględnienie

konkretnych okoliczności procesowych, w których aplikant adwokacki D. G. złożył wniosek o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 11 lipca 2022 r.

[as]